

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díjak:</i>		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkeik a szer- kesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénz- tárnoki — az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.
Egész évre — — — — —	4 frt	Kéziratokat nem adunk vissza.	
Félévre — — — — —	2 „		
Negyedévre — — — — —	1 „		

Plutarchos és nevelési elvei.

Ismert igazság, hogy az ember Istennek legre-
mekebb, de egyúttal leggyámoltalauabb teremtménye
is. A legutolsó bogár alig születik, már fut, érzékeit,
erőit, szóval minden tehetségét használja; megkülön-
bölteti, hogy mi hasznos vagy káros reá nézve s a
tápláló életmagvakat fel tudja keresni. Minden ter-
emtményt a természeti ösztön vakon vezérel és min-
den állat a maga rendeltetéséhez és szükségeihez
képest úgyszólván életrevalóságban születik. A méhek,
mihelyt a tojásból kikelnek, szárnyra kelve minden
írott törvény nélkül olyan tökéletes társaságot képez-
nek, a milyen Likurgusé és Soloné nem volt; építenek
olyan kimért szögekben és tökéletes arányban, hogy
Archimedes sem tudta ábráit úgy rakni; ismerik a
mézadó plántákat jobban, mint Linné vagy a legna-
gyobb füvészs. A pók olyan vékony és mesterséges
szálakat sző, hogy azokat Manchester minden szövői
és az egész világ összes gyárai nem tudnák utánozni.
A fecske, gólya, darú ismerik a levegőben az utat
minden iránytű és térkép nélkül; s mielőtt Kolum-
bus az új világot felfedezé, ők azt minden évben
megjárták. De az emberrel épen megfordítva van a
dolog. Az Isten neki az állati kényszer helyett sza-
bad akaratot adott; keblünkben hordozzuk az isteni
szikrát, a lelki erőket és tehetségeket; de ezek a
testnek durva és vastag tömegében, mint a nemes
arany a nemtelen ércek otromba elegyedésében van-
nak elrejtve. Ki kell ezeket fejteni és kiművelni,
hogy megtisztuljanak és eredeti fényökben tündöklö-
hessenek.

Ezt a nagy, nehéz, de egyszersmint tennéges
munkát Isten az emberre bizta. Ő az, ki egyedül az
összes teremtmények közt, csupán a természetre ha-
gyatva — elfajulna. S valamint a gyémántot csupán
gyémánttal lehet csiszolni, épúgy az ember is csupán
magához hasonló lények társaságában művelődhetik

ki. Zárjuk ki az embert a társas életből — miut
Rousseau kívánta — s alábbvaló lesz az okatlan
állatoknál; mert valamint kiművelve a legfensége-
sebb teremtmény: épúgy műveletlenségében ő a leg-
vadabb és legiszonyosabb. Szóval csakis társadalmi
érintkezés s fokozatosan haladó oktatás és nevelés
által válik az ember a szó szoros értelmében emberré.

A nevelés a társadalom, a nevelés a jövő; mert
a nevelés maga az egész ember a siron innen, a
siron túl, — mondja egy hírneves pedagógus. S e
tekintetben a ker. kathol. nevelés a legtökéletesebb;
mert ez az embert legbenusóbb lényegében ragadja
meg s őt mint embert igazi emberré, azaz olyanná
törekszik képezni, hogy földi és égi elhivatásának
egyaránt megfeleljen. Az embernek, mint földi lény-
nek, a földdel, mint ideiglenes bazájával szemben
vannak kötelességei s ezeknek tehetsége és műkö-
dé-i köre fokához képest meg kell legjobb erőivel
felelnie; de a kathol. pedagogia szerint azon földi
működés egy magasabb jelentőséget, mondhatnám —
felavatást tartalmaz; mert az egyháza az embert épen
földi élete által akarja az ég számára nevelni. Azt
akarja ő, hogy minden ember szellemi és testi erejét
képezze ki s azt az emberi társadalom javára gyü-
mölesöztesse; emellett azonban gondoskodik arról is,
hogy az ideiglenesért az örökkévalót, az eget el ne
veszítse; szóval: földnek és égnek egyszerre és egy-
formán nevel.

A kereszténység előtti pedagogia — a mint azt
jól tudjuk — az éggel sokat nem törődött. Ezzel
nem azt akarom mondani, hogy a vallás-erkölcsi ne-
velést teljesen elhanyagolta, csupán csak azt, hogy
még a vallás-erkölcsi nevelés is csak a földi elhiva-
tásra szorított s az ember égi rendeltetését figyel-
men kívül hagyta. Még így is azonban fontos és
derék munkát végeztek azon pedagógusok, kik szó-
val és tettel a vallás-erkölcsi nevelés szükséges vol-

tát hangsúlyozták, hiszen a ker. nevelésnek mintegy előkészítői gyanánt tűnnek fel előttünk. Plutarchos ezek sorában a legelső helyet foglalja el.

A Krisztus Urunk születését követő első évszázban oly nagy volt az általános erkölcsi romlottság, minőt talán a világtörténelem egy korszaka sem mutathat fel. Az egész történelemben nem találunk egymásra következő olyan szörnyeteg uralkodókat, mint az akkori római császárok valának, kiket — mint Cantu megjegyzi — gyilkos és apothéozis közt látunk függni. Hátha még az egyes családokhoz férközve, azoknak erkölcsi oldalát szemléljük?! Egy családnak, a gens Juliának történetét bírjuk; annak lezármazási táblája a legnagyobb gonoszságok szakadatlan láncolata. Vértfűzés, házasságtörés, szeszélyes elválás és örökbefogadás, nők 3–4 férjjel, császárok 5–6 nővel vonják magukra figyelmünket. Látjuk a szellemi ziláltságot, a társadalmi, vallási és bölcséleti elveknek hiányát; látunk iszonyu romlottságot, a hitet és hitetlenséget rendszerré képezve; látunk hízélgést a bölcsészeknél, kegyetlenséget az uralkodóknál és szolgálóknál; vad ösztön a katonaiban, gyáva és nyugtalan ösztönt a népnek; butaságot a roppant néptömegnél, mely a győztes, legyőzött iránt egyformán közönyös.

Néha egy vagy más moralista hallatá szavát s bátorságának fokához képest derített világosságot a nagy szellemi sötétségbe s mutatott rá korának tátogó sebeire. Hasztalan beszéd, mert a gyógyszer senki sem pendítette meg! Juvenális, mint egy iskolás gyermek mondja: „Vouuljatok vissza a sz. hegyre!” Tacitus ostorozza a feslettséget, de egy eszmét sem mond, mely csak némileg is utalna azon társadalom javítására, melynek sötét oldalait olyan mesésen feltárni tudja. Seneka a stoikusokkal így szól: „Legyetek öngyilkosok!” Az államférfiak legfeljebb a mult idők s az elsatnyult arisztokrácia után sopánkodnak.

Ebben a korban él Plutarchos, ki Görögországból kerül Rómába. Nem szándékozom életével bővebben foglalkozni, de megjegyzem, hogy szerfelett képzett és művelt férfi volt, ki mint bölcselő és történetíró az irodalomnak egyik legkiválóbb alakja. A történelmi hűségre sokat nem ad — s ezt gyakran lobbantják szemére, de műveinek moralizáló jellege s a műveiben előforduló erkölcsi reflexiók igazán bámulatosak oly korban, midőn az erény fogalma is csaknem kiveszett az emberekből. Nemes lélek volt, ki pl. már engedékeny rabszolgái iránt s ki könyörületét még a barmokra is kiterjeszté. A gyermeknevelésről is egy nagyon szép értekezést

írt görög nyelven, melyből ezuttal a következő igazán megszívlelésre méltó elveket sorolom elé.

A természeti tehetség tudomány nélkül vak; a tudomány pedig természeti hajlam nélkül fogyatékos; a gyakorlat pedig e kettő nélkül tökéletlen.

A földművelésben legelső kellék a jó föld, azután a szakértő földművelő, végül a jó vetőmag: így a nevelésben is a természet hasonlít a földhöz, a nevelő a földművelőhöz, a tanok és tanácsok pedig a vetőmaghoz. Szőlünk tehát először a jó természetről, mely az ápolástól függ. Én azt gondolom, hogy magok az anyák tartoznak emléiket gyermekeiknek nyújtani; mert nagyobb rokonszenvvel viselkednek irántuk, mint a dajkák, kiknek jóakarata, mivel csak bérért szeretik a gyermeket, színeli és tettelet.

Maga a természet is ezen kötelességre figyelmezteti az anyákat; hiszen éppen azért adott minden szülő-állatnak tejet. S abban is bölcsen rendelkezett a gondviselés, hogy két emlőt adott a nőknek, hogy ha ikret szülnének a tápláló anyagnak két forrását bírják. Ha azonban az anya bárminő okból nem szoptathatja gyermekét, fogadjon saját nemzetbeli dajkát; mert a gyermek jellemét mindjárt eleinte kell nemzetiesíteni.

A második s legfőbb feladat az, hogy gyermekeink számára feddhetlen élet, tiszta erkölcsű, jeles tapasztalást tanítókat keressünk. Mert az erény forrása az erkölcs által szentesített tanításban való részesülés.

Valamint a földművelők karókkal támogatják a növényeket: úgy a derék tanítók intelmekkel és tanításokkal erősítik növendékeiket, hogy szépen virágozzanak erkölseik.

Azonban sok atyát nyilvánosan lehetne megszégyeníteni, (a görög eredetiben: sok atya előtt ki lehetne köpni), kik résztint tudatlanságból, résztint meg járatlanságból, értelmetlen és beestelen emberekre bízzák gyermekeiket.

S bűntük még nagyobb, ha ismerik a nevelők járatlanságát és rosszását s mégis átengedik nekik gyermekeiket! mert vagy a nevelők hízélgése vakítja el őket, vagy barátaik unszolásának akarnak engedni; éppen úgy cselekedve, mintha a beteg azon orvost, ki tudományával képes lenne őt meggyógyítani, elhagyná és barátja iránti sziveségből annak adna elsőbbséget, ki tudatlanságával őt elpusztítja. Istennem! hát az atya többre becsüli barátait, mint gyermekei nevelését? Méltán mondta Szokrates, hogy ha tehetné, fölmenne a város legmagasabb pontjára s így kiáltana: „Oh emberek mit műveltek, kik minden szorgalmatokat pénzszerezésre fordítjátok, de fiatalokkal, kiknek azt hagyjátok, keveset törődök!” S én meg azt tenném hozzá, hogy az ilyen atyák éppen úgy cselekednek, mintha valaki a cipőjéről gondoskodná ugyan, de lábát elhanyagolná. Sok atya ismét anyyira vetemedik fősvénységéből, hogy semmirevaló embereket fogad nevelőkül, olcsó tudatlanságot vadászva. E tekintetben nagyon éltelenen gúnyolt ki Aristippus egy tres fejű atyát. Midőn ez Aristippustól kérdezte, hogy mennyit kér gyermeke tanításáért, Aristippus azt válaszolta: ezer drachmát. Herculesre! mondá az atya, hiszen ezer drachmáért rabszolgát vehetek. — Úgy hát, felelt Aristippus, két rabszolgád lesz: fiad és a kit vásárolsz.

(Folyt. köv.)

Kalocsa—Budapest.

A napokban Püspök úr ő méltóságának kegyes intézkedéséből egy kis útat tettem Kalocsa és Budapest felé két ifjúsági egyesület belső életének tanulmányozása végett. Kalocsán a jezsuiták vezetése alatt álló főgymnázium Mária-kongregációjának felavatási ünnepségeit, Budapesten pedig a *kath. iparos tanoncok otthonát* tekintettem meg.

Nincs szándékom úti rajzot írni, sem pedig a két egyesület irányának, életének részletes előadásába kezdeni. Az előbbivel kicsépezt szalmát hordanék a géphez, az utóbbira nyílik még bő alkalom. Csúpan t. olvasóm elé akarom állítani egy-két tollvonással azt a képet, mely a pillanatnyi behatások alatt lelkemben megrajzolódt.

December 7-én d. u. 1 órákor érkeztem Kalocsára. A jó szívű P. Schlick várt az állomásnál s felajánlotta ott tartózkodásom egész idejére a ház vendégszeretét. Bevallom őszintén elfogultságomat, mikor kiszállva a kocsiból az ország legelső szerzetes rendjének kolostora előtt állottam, egy óriási két emeletes homloképtület előtt, melynek sok águ szárnyai két utcát kapcsolnak össze. Lelkém előtt vonultak el a nagy érsekek, kiknek bőkeze a jezsuiták betelepítésével új életre kelti a magyar katolicizmust.

A kalocsai gymnázium és konviktus, mint azt egykor Trefort miniszter is kénytelen volt bevallani, első helyen áll az országban. Láttam Budapesten a híres *Ferencz József intézetet* hol egy ifjú évi ellátása 1400—1500 forintba kerül és mondhatom, hogy a kalocsaival nem versenyezhet, bármilyen irányban mérjük össze a kettőt. A jezsuiták gymnáziumának felszerelése páratlan. A tanulók száma 520, melyből bealako 130; mindannyia szorgalmas és jóviselő, mert hanyag, rossz gyereket nem látnak a páterek. A teltlyelet gondosabb és szeretetteljesebb, mint sok szülői háznál.

A konviktus berendezése fényes s a mellett célszerű. A hálótermek külön kis fürdőikkkel, a muzeumok modern butorakkal, egy palazó dísztermével felérő nagy ebédlőjük, az ének-, játszó- és betegszobák; beteg ifjaknak ápolása, előjárók és növendékek közötti bizalomnak tude megnyilatkozása, ének- és egy katonabandával versenyző zenekarnak működése s egy épen akkor tartott szinpadí próbaelőadás arról győztek meg engem, hogy nem formákkal, hümbüggal, hanem egy nevelő intézet átalakító erejével, egy életerős rendszer szellemével állok szemközt.

December 8-án volt a Mária-kongregációba való ünnepélyes felvétel. A kongregáció belső szervezetéről most bővebben nem szólok, csak annyit jegyzek meg, hogy ez a kitűnően szervezett és vezetett társulat a konviktus lelke s alapja a gymnázium jó hírnevének. Nem olyan beletlen dió, nem is aféle vallási nyűg, hanem a keresztény lelki élet fejlődésének valódi gyakorló iskolája. A jelöltekkel együtt 150 tagja van. Az ifjak magaviselet és szorgalom dolgában versenyre kelnek egymással, hogy ki juthasson be előbb a társulatba. A jelöltekből e napon 20 avatódott föl ünnepélyesen. P. Komárik praesensnek szivességéből reggel 6 órákor a társulat kápolnájában szentmise alatt én magam áldoztattam meg az összes kongregánistákat nagy lelki örömmel. Épültem az ártatlan, szívből jövő devoción. Nyolc órákor a nagy templomban végzett szent misére az összes tanuló ifjúság bevonult két lobogó alatt. Elöl jöttek a kon-

gregánisták kezükben imakönyvvel, mellükön társulati érmeikkel szokaszok szerint; azután a többiek külön lobogó alatt, végül pedig 14 fáklyás pompás francia stílus egyházi öltözetben. Igazi diszbevonulás volt. Mise alatt az ifjak gyönyörű gregorián kvartetteknek énekeltek a kóruson.

Az ünnepélyes felvétel 11 órákor ment végbe a társulat kápolnájában előkelő közönség előtt. Dr. Boromisza Tibor kanonok intézett a felavatandókhöz lelkesítő beszédet s megható szertartások között tüzte föl mellükre a hivatalos Mária-érmet s nyújtotta át a felvételi diplomát.

Legmélyebb hatást gyakorolt azonban reám az a jelenet, mikor a jelenlevők közül három fiatal ember lép elő, hogy megújítsák a többiekkel együtt régi fogadalmukat.

Mindhárman Kalocsáról kerültek fel a budapesti egyetemre s csupán ez ünnepélyre kerültek el ígéretüket beváltani. Ezeknek egyike, egy dúsgazdag ügyvéd fia — Mérey Tibor — beszélt, hogy a budapesti egyetemi hallgatók között is nemsokára létre jön P. Tomcsányi vezetése mellett a Mária-kongregáció.

A tudós páterek közül sokan ismerik Erdélyt. P. Schlicknek a feje, viszonyaink alapos ismeretét tekintve, valóságos káptalan. Örömmöm és büszkeségem volt szavaikból kilesni azt a gyöngéd szeretetet, testvéries vonzalmat, mely őket egyházmegyénk papságához köti, hallani azt a sok elismerést, melyben papságunk nyíltszívűségét részesítik, kiemelve jó irányú lekedesüket s az idegennel szemben megnyilatkozó vendégszeretetet.

Azt mondják, hogy az ebet gazdájáért becsülik. Ez a gondolat villant meg agyamban akkor, mikor a P. Rektor-nak búcsúzás közben köszönetemet fejeztem ki előzőeken szivességükért. A finom lelkű Rektor indokolva felelt. Örvendülök, — úgymond — ha önök közül bárkit is vendégül tiszteletünk; embereink (t. i. a jezsuiták) Erdélyben annyi szeretetre és jóakaratra találunk, hogy nekünk csak a viszonzás kedves kötelessége marad.

Péutken hagytam el Kalocsát s még az nap Budapestre mentem, hogy megtekinthessem az *iparos tanoncok otthonát*. Szerzett tapasztalataimmal segíteni akartam Szabó György derék fiatal kollégámnak, ki Gyulafehérvárt a szegény, magokra hagyott iparos gyerekek részére egy hasonló kis kőrt létesített.

Itt láttam csak igazán, hogy nyúlunk le az egyház működésének alsóbb szálai és hogy a hitélet fejlesztésének önfeláldozó munkáját minő alatt kell kezdnie.

Egy fővárosi hittanár Dr. Pokorny Emánuel bőkezű főurak támogatásával összeszedi az iparos tanoncoikat, kikkel a jó Istenen kívül tán secki sem törődik. A vasárnapok délutánját, ezt a legveszedelmesebb időt 3—7-ig arra szánja, hogy jó olvasmányokat ad kezükbe, hittanra tanítja, ártatlan játékokhoz szoktatja őket. Hatalmas tamasza az együletnek Püspök Urunk nővére Palavicini örgrófnő Ő Excellenciája, ki maga is ellátogat az *otthonba*. Mondhatom, hogy városainkban a papi munka körnek szebb, áldásosabb része alig lehet, mint épen ezekkel a magukra hagyott lelkekkel való foglalkozás. Köszöntésük ez: Isten áldja a tisztas ipart. Örvendek, mikor megtudták, hogy egybűtt is foglalkoznak sorsukkal, s hogy nem ők a társadalomnak legismeretlenebb alakjai.

Vasárnap lévén benéztem egyuttal a templomokba is.

A szentmisék és beszédek egymást érik a délelőtt folyamán. Az ájtatoskodók egy része jön, a másik megy. A templomok oly népek, hogy álló helyet is alig lehet kapni.

Mély csendben titkos sovárgás szegzi a szemeket a szószékhez, vagy az oltárok felé. Egyik helyen Eszterházy gróf jezsuita rázza föl az alvó lelkeket, másik helyt az esztergomi tudós tanár, a fiatal papi generáció vezére, Dr. Prohászka Ottokár ragadja magával a hallgatók ezreit.

F. hó 12-én tértem vissza Fehérvárra azzal a meggyőződéssel, hogy a magyar katolikus hitélet folyama emelkedőben van s hogy az abba vezető kis ereket nem egy, de számtalan kéz nyitja meg s vezeti le a lelkek rétegéből. Eszelhető a vallásos élet hullámszája; a megindult áradatban láthatók evezésre termett alakok, kik abban keresik dicsőségüket, ha parányi munkakörben is táradozásuk gyümölcsét feltehetik napoként abba a nagy hajóba, melynek kormányosa — Jézus Krisztus.

Dr. Fejér Gerő.

Az örök imádról nevezett és a szegény templomokat segélyező egyesület

főtársulatának Tanácsa Brüsszelben 1898. július 22-éről kelteve a következő értesítést bocsátotta közre, melyet itt magyar fordításban közlünk.

T. c.

„Az örök imádról“ nevezett és a „Szegény templomokat segélyező“ társulat, melynek ön oly jámbor odaadással szenteli gondoskodását, 1848. évben történt alapításának 50-ik évfordulóját ünnepli ez idén.

Az úrnapi időszakban történt az egyházi szereknek legelső rendszeres szállítása. A szabályokat a következő októberben jette-i Sacré-Coeurben tartott szent gyakorlatok alkalmával alkották meg; november 2-ik péntekjén mondotta föltisztelendő Boone atya Brüsszelben, a Notre Dame-testvérek kápolnájában azt a szent misét, melyen a társulat 30 első tagja vett részt; végre dec. 28-án gyűltek először egybe a „Csodáról nevezett Oltárszentség kápolnájában“, mely ettől a perctől fogva középpontja lön annak a társulatnak, melynek számára oly gondviselésszerűen rendelte Isten.

Telkintve a kiterjedést, melyet az Úr ennek a társulatnak adni méltóztatott és a hatalmas befolyást, melyet a végből engedett Isten, hogy általa terjessze a legfűlésebb Oltárszentség iránti odaadó ájtatosságot: indittatva érzi magát a központi tanács, melyben Belgiumnak minden püspökét saját egyházmegyéjének egy-egy prépostja vagy kanonokja képviseli, — hogy fölhívja az összes társulatokat a jubileumi hálaadásban való részvételre.

Nem hiányozhatott ez ünnepélyes alkalomból Jézus Krisztus helytartójának áldása, mely a társulatra minden meghatóbb emlékünépén lezállott.

Most, midőn a hitetlenség minden törekvése szövetkezik arra, hogy a népeket a keresztény szeilemből kivetkőzhesse, szent atyánk, a pápa, különös jóakarattal tekint azokra a társulatokra, melyeknek az a földadatuk, hogy minden módon és eszközzel figyelmeztessenek bennünket arra, hogy az Úr Jézus Krisztussal valóságosan jelen van és közöttünk él a legfűlésebb Oltári Szentségben.

Bizonyítja ezt a legújabb kibocsátott bréve is, melyben pápa ő Szentsége sz. Baylon Pascal oltalma alá helyezte az eucharistikus kongresszusokat és társulatokat.

Ő szentsége atyai bőkezűségével elhatározta, hogy háromnapi ünnepélyes imádas harmadik napján apostoli áldásban részesülhessenek nem csak a római anyatársulattal egyestült társulat tagjai, hanem mindazok a községi plébániák hívei is, melyekben a havi imádas szervezve van. Mellékeljük ennek a brévének egy példányát.

A brüsszeli középponti tanács igen kedvesen fogadná, ha tudomására juthatna, hogy az egyes társulatok minő ájtatossági gyakorlatokkal ünneplék meg a pápai áldásra előkészítő három napot. Ez a beszámoló a jubileumi emlékek legszebbjeinek egyike volna.

Ama szomoró viszonyoknak közepette, melyekkel küzd az Anyaszentegyház, kívánatos, hogy a triduum alkalmával megkettőzött buzgalommal imádkozzanak szent atyánkért, a pápáért, s azt is óhajta a központi tanács, hogy az összes társulatok tagjai fölkérressenek, miszerint abban a hónapban, melyben a pápai áldás kegyelmében fognak részesülni, különösen is ajánlják föl imádas-óráikat ő szentsége szándékaira.

Megható intézkedése az istevi gondviselésnek, hogy a társulat bölcsője volt az eucharistikus kongresszusnak székhelye, melyet Brüsszelben, f. é. július 13-tól 17-ig oly nagy fényvel tartottak meg.

Szent atyánk, a pápának jóváhagyásával Vanutelli Vince bibornok ő főmagassága, a főtársulat védnöke megtisztelte jelenlétével a kongresszust és a társulat jubileumát.

A női osztály gyűlése a társulatnak általános, jubileumi gyűlésevel egy időben, július 16-án szombatnapon tartott. Monseigneur Doutreloux, főkei püspök, az eucharistikus kongresszus tényleges előke kegyesen megengedte, hogy a Belgium városában fennálló társulatok választmányi és terjesztő nőtagjai megjelenhessenek ezen a gyűlésen, melynek programja pontosan föllelte a társulatnak minden irányu működését. Ő főmagassága Vanutelli bibornok és Goossens bibornok, Malines érseke, élénk bizonyágát adták eme társulatok iránt érzett atyai indulatuknak azzal, hogy ezt a gyűlést jelenlétükkel megtisztelték.

Főtisztelendő Van Lugermeersch, Jézus-társasági áldozó-pap rövid, velős, de ékes nyelvtel jelentésben ismertette a társulat eredetét, jótéteményeit, egyre növekvő haladását és jelenlegi helyzetét. A tetszés több ízben élénken nyilvánult, mikor föltisztelendő Boon atyáról emlékezett meg, kinek nagy része van ugy a társulat, mint amaz egyházi egyesületek megalapításában, melynek az a hivatása, hogy középpontja és támasza legyen a társulatnak.

Hétfőn, 18-án, 10 órakor a legméltóságosabb Oltári Szentség euzesztelő templomában, Vanutelli bibornok ő főméltóságának, több püspöknek és az apostoli nuntius ő nagyméltóságának segédkezésével Goossens bibornok ő főmagassága végezte az ünnepélyes szent misét; Mgr. Cartuyvels, a louvaini egyetem aligazgatója pedig lelkes beszédet mondott. Te Deum tejezte be a fűléseges ünnepélyt, hálaadásul mindazokért az áldásokért, melyekkel elhalmoztatott s mindazokért, a miket végre vihett felszáradon át a társulat a legfűlésebb Oltári Szentség dicsőségére.

A szegény templomoknak és idegen missióknak szánt egyházi szerek kiállítása, mely a kongresszus egész tartalma

alatt nyitva volt, nagyszámu és előkelő látogatót vonzott magához.

Bizalommal remélhetjük, hogy az összes társulatoknak eme jubileum által keltett hálás érzelmekben való egyetértése újabb virágzás időszakának záloga lesz arra a célra nézve, melynek ezek a társulatok magukat szentelik és mind szorosabbra fűzik köteleiket annak a szent egyesülésnek, mely a társulat termékenységének ereje és főoka volt mindenkor.

Fogadják mély tiszteletünk nyilvánítását, melylyel maradjunk az Urban.

A középonti tanács nevében:

De Meeus Anna s. k. *Van Der Staten-Ponthoz Fr. grófné*
az Örök imádás főnöknője, szül. de Frazegnies marquise, elnöknő.
alelnöknő.

A tanító az iskolán kívül.*)

A mi összejöveteleink igazi célját a népiskola oktatás-gyűjteményének fejlesztése teszi s minél nagyobb a felbuzdulás, melyet gyűléseinkből kiki magával visz, kis egyesületünk annál inkább megfelel igazi feladatának.

De ezen kívül van egy másik feladat is előttünk.

A módszeres tanítások, felolvasások, melyekre egyik-másik tevékeny tagtárs időnként vállalkozik, bizonyára hasznos útmutatásokat nyújthatnak a kezdő tanítóknak, sőt az idősebbek is összehasonlíthatván mások eljárását saját tanító módjukkal, csakis okulást meríthetnek s a maguk tökéletesedését mozdítják elő, melynek véget soha sem szabad érnie.

Azonban az iskola nem merítheti ki teljesen a tanító erejét, egyetlen egy sem is zárkózhat munkásságával az iskola falai közé.

Az egyesület feléinek tárgyát alkotó egyéb hasznos foglalkozások között tehát oly kérdésekre is fordíthatunk egy kis figyelmet, a melyek a szorosabb értelemben vett paedagogia körétől ugyan némileg távolabb állanak, de attól teljesen még sem szakadnak el. Egy ilyen kérdést akarok röviden érinteni, mikor a tanítónak az iskolán kívül való működéséről kívánom elmondani szerény véleményemet.

Mindjárt előre kijelentem, hogy nem olyan működést értek a tanítónak iskolán kívül való szereplésén, hogy belevegyüljön a városi vagy falusi érdekesoportok nyílt vagy titkos cselszövényeibe, a melyektől különben anyagi viszonyai is visszatarthatnak, hanem olyan működést, mely állásával jobban összefér és a mely nemcsak, hogy nem csökkenti a tanítói hivatal méltóságát, hanem éppen emeli és kedveltséget szerez az állás viselőjének.

Ez a működés véleményem szerint nem lehet egyéb, mint a tanítói működés kiterjesztése az iskolán kívül az életre is.

Hatást gyakorolhat a tanító mindenekelőtt a keze alól kikerült növendékekre, ha t. i. néha-néha azután is figyelmével kíséri őket s utána néz, vajjon az ő jó példája, tanácsai, oktatása nem mentek-e feledésbe. Az egykori növendékeknek ez a figyelemmel kísérése annál szükségesebb, mivel a 12—13 éves korban az iskolát odahagyó gyermek

*) Az alsófehérmegyei r. k. tanítóegyesületnek nov. 7-iki gyűlésén tartott megnyitó.

nagyon ki van téve az erkölcsi életet veszélyeztető hatásoknak, melyeket sokszor még a szülői ház befolyása sem távolíthat el. Mily hathatósan működnek a gyermekek lelkére a tisztelettel vegyes félelem, melyet egy oly egyén iránt éreznek, kit gyermekkorukban megszerettek s a kinek megrovó tekintetét vagy feddő szavait most sem kívárnák magukra venni.

De még ennél is nagyobb eredménynyel kecsegtető eljárás kínálkozik az iskolából kikerülő fiatalok erkölcsi romlásának meggátolására. Mikor szokták a serdülő fiatalok léhaságait leginkább üzeni? Akkor, mikor üres idejükben néha otromba, legtöbbször kártékony s mindig az erkölcsi élet eldurvulására mutató csinyeken törhetik fejüket. Mily hasznos volna, ha ilyen szabad perceikben együtt lehetnének az iskola helyiségében s a tanító gondos vezetése alatt vagy az éneklésben gyakorolnák magukat, vagy tanulmányos olvasmányokat hallgatnának. Ne higyük, hogy a falusi nép érzéketlen a szép ének hatása iránt vagy ne szeretné érdekes olvasmányokkal rövidíteni a téli esték unalmait. Az isteni tiszteletnek szintén határozottan javára válnék, ha a korusból zengetes dallamokban törne az áhítatosság az ég felé. Egy kis templomi kart pedig mindenütt lehetne összeállítani, a hol 10—15 nagyobbocskó gyermek összeszedhető.

De ezzel még nem ért véget a tanító jótékony működése az ő falujában. Neki még más tekintetben is javára kell lennie a népnek. Az embereket leginkább úgy nyerhetjük meg, ha az anyagiakban hasznukon dolgozunk. S ime ezt a lehetetlennek látszó feladatot is megoldhatja a buzgó tanító. Nemde hitetlenkedve kérdezhetné bárki: Vajjon hogyan lendíthető egy szegény falusi tanító, ki talán maga is inkább mások jóakarati támogatására szorul, falujának anyagi előhaladásán? És minden kételkedés mellett is sokat segíthet ha akar és fáradságát nem sajnálja.

Alig van tanító, ki vagy a méhészkedésnek, vagy a fanemesítésnek, vagy másnemű gazdasági ismereteknek mestere ne volna. Mikor tehát egykori tanítványait vagy más felnőtteket a feljebbi foglalkozások akármelyikébe türelmesen bevezeti, úgy hogy azok ezen a réven valaminemű haszonra vagy hasznúthajtó ismeretre teszték szert, a tanító közvetve nem az anyagi haladás eszközlője-e?

A tanítót pedig a hagyományok is mintegy eleve kijelölik, hogy közletője legyen azoknak az ismereteknek, melyekhez a nép már helyzetének korlátozottsága következtében sem juthat el. A nép azonkívül senkitől sem fogadják szivesebben az utasítást, a javításra célzó törekvéseket, mint éppen attól, a kibe szive egész melegével ragaszkodhatik. Az értelmiség más osztályaival szemben majdnem egészen bizalmatlan, mivel az ezekkel való érintkezésnek a nép legtöbbször nem a kedvező oldalát szokta érezni, hanem a súlyát, mikor büntetések árán ismertetik meg vele a törvények rendelkezéseit. Ezért a tanítókat az értelmiség többi osztályai és a nép közé belyezkedve az ellentéteket kell enyésztetgetnie s hasznos működésével a népet meggyőzni, hogy a művelődésnek áldásai is vannak.

A régi patriarchalis viszonyok között az András, István stb. nevű deákok, kik a mai néptanítók tiszteletreméltó ősei voltak, azzal szerették népszerűsülni, azzal vívták ki a nép kicsinyének-nagyjának osztatlan szeretetét, hogy a szegény viszonyok között az erkölcsösség, egyenesség, az

ismeretek és gyakorlatiasság összehangzó megegyeztetésének mintaképei voltak, a kikhez a nép bajaiba mindig eredményesen fordulhatott.

Ezt a régi szerepet továbbra is folytatnia kell a tanító-ságnak. Tanultsága, állásának körülményei, a régi példája mind arra intik a buzgó tanítókat, hogy ne csak az iskolában a zsenye gyermekek körében legyenek nevelők és oktatók, hanem legyenek a felnőtteknek is tanítója.

Megvallom azonban, hogy magam is meg vagyok győződve, hogy mindaz a mit most eszméltetőül csak úgy futtában előadtam, a tanító tagtársak mindegyike előtt régen ismeretes, sőt talán az eljárás gyakorlati oldalával inkább tisztában vannak, mint a bogyan én lehetek. Mi indított arra mégis, hogy elnöki megnyitásban ezzel foglalkozzam? Annak tudata, hogy ily nehéz feladatok megkezdésében és folytatásában egymás biztatása is sokat tehet. A ki ilyen irányban már munkálkodott, de talán az ellenséges viszonyok törekvésének szárnyát szegték, megint tegyen próbát, teret a hajlamhoz és körülményekhez képest bármily kis faluban fog találni a buzgó; a ki még kísérletet nem tett, fogjon ernyedetlenül hozzá, hadd lássa meg, miy jótékonyan hat az ő szándéka és törekvése a nép lelkére. A néptanítói szép név csak azt illeti meg teljes joggal, ki működését ebbe az irányba is kiterjeszti. Egyesületünk pedig nagy sikerrel tudhatná be, ha ezen a téren a próbalkozást pártolná s a működést számon tartaná!

Péter János.

T Á R C A

Uti naplóból.

Ita: *Schwarzfel Adél.*

(Vége.)

Egy alkalommal egy iskola növendékeinek hosszú sora vonult el mellettünk. Olaszországban nagyon megszokott kép. Vallásos és művészi néphez illően, gyakran látogatják az iskolák a templomokat és muzeumokat. — Ez iskola látásánál azonban az ember szíve elszorult. Össze-visszagöbült, eltorzult testű kis szerencsétlenek voltak ezek, a nyomorékok iskolájából. Hogy a világon ilyennek is kell lennie! E gondolatra a szájalom mellett bizonyos haragra lobbanás vesz a szemlélőn erőt s keresi önkénytelenül, hogy kit vonjon szigorú teletösségre. Es valóban meg is kaphatja, a kit ilyen szempontból keres.

A Pincióra, Róma e gyönyörű, hegyen fekvő parkjára vezető út egyik oldala 15—18 m. mély, e részt egy alacsony kőpárkányzat szegélyezi. Több dajkát, sőt anyát láttunk 2—3 éves, nevető gyermekeket sétáltatni e kőpárkányzat tetején egyik kezüket könnyedén fogva, néha azt sem. Valóságilag hajmeresztő látvány volt.

Az Olaszországban, de különösen Nápolyban szokásos utcai lacikonyhák mellett igen sokszor láttunk anyákat forogódní, egyik karukon ültetve egy-egy alig 5—6 hetűnek

játzó csecsemőt. A szerencsétlen kis poronty anyja minden mozdulatára tehetetlenül lógott ide-oda.

A nagyobb gyermekeknek mosolyogva nézik, vagy számba sem veszik azon játékokat, hogy népes utcán a futó koesi elé ingerkedve a földre ülnek s mikor az csaknem eléri, nevetve ugranak föl, hogy kis távoiba újra leguggoljanak.

Különös, hogy éppen ott, hol annyi szobra áll az emberi alak tökélyének, oly keveset törődnek a test épségével, sőt magával az étellel.

Ezzel különben itt a természet sem sokat törődik. Sőt el lehet mondani különösen Nápoly vidékén, hogy ott a halál anyala hajdan nemcsak kaszával röpködött, hanem valósággal arató géppel járt. Tanuk reá Herkulánnum, a vastag láva-reteggel borított, földalatti kripta-város, és Pompei, e hamuból kiemelkedett vázias esontváz. Fölöttük a Vesuv, a rettenetes öldöklő zsarnok emelkedik, hordva büszkén, különösen az est homályában izzó lávájának ékét, s mutatva vörös füstből álló, magasan rezgő diadémját.

Penteki napon útaztunk tetejére, s azóta e napot szerencsének tartom. Reggel 7 órakor már várt reánk a Cook-féle utazási vállalat egyik kényelmes batárja. Uti társunk egy helsingforsi fiuntanár volt nevével. A bemutatás után egyszerre kiáltottunk föl: Hiszen mi rokonok vagyunk! Beszéltünk a sógorság nyelven, németül. Miután felfedeztük, hogy a legáltalánosabb szavak, mint: apa fiuntól isü, anya = eme, gyermek = lápsi, kutya = koirá, maeska = kissa stb. egy csupet sem hasonlítanak, hogy pedig más szavakban s főképp a ragozásban rokonok vagyunk, inkább elhittük, sem hogy végére járjunk. Különben is a nyelvészeti vitát megszüntette az út érdekessége.

Mindenütt narancs, citrom ligetek és szőlő-ültetvény között haladtunk. Koesiük két oldalán, mint általában itt szokás, egész mozgó kereskedés kísért. Gyönyörű narancsokat kínált az egyik, levelestől, virágostól leszakítva. Lávból szépen faragott dísz tárgyakat mutatott a másik, majd jókora palaököket nyújtottak felénk, aranysárga lacrimaeris-tit kínálva potom árért. Végre a tenyészet és koesi melletti üti társaink elmaradtak, s mi a fekete láva csodás területére értünk. Ez a folyásában megmerevült lavateger ezer borzasztó alakot mutat. Itt mintha óriási kígyó tekerednék egy fatörzs alakú látatömb köré. Amott egy haldokló titán vonagló alakja terül el. Tovább egymást letepert két küzdő, mintha még mindig fölkelni törekednék. — Milyen lehetett e terület izzó korában?!

Mintegy 4 órai kocsisz után elértek a Vesuv-hotelt, honnan södröngkötél-pálya vitt nagy magasságra. Kiszállva még mintegy negyed órát haladtunk a nagyon meleg, csaknem forró hamuban. A tetőn úgy érzik, mintha a föld élne, lázasan lélekezze, s szíve retentő dobogása szét akarná vetni keblét.

Nagyon büszke vagyok reá, hogy 28 tagu társaságból csak hárman vállalkoztunk, természetesen vezetővel, a kráter bemélyedéseig hatolni. A fojtó, forró füstöt ellenkező oldalra hajtotta a szél, s így ettől nem szenvedtünk, de a vékonynak tetsző földkéreg a hegy dübörgése folytán veszedelmesen rezgett lábunk alatt. Mormolt, dübörgött, nagyot dobant egyszer, s füstfelhője között iszó látadarabokat dobált magasra. — Elkábítóan érdekes volt a jelenet s annyira le-

fozalt, hogy csak félig öntudatosan éreztem, mikor a vezető karomnál fogva húzott ijedt gyorsasággal kifelé. Még egy bűncsú pillantást vetettünk e pokoli világra, aztán a tetőről elénk táruló fölséges kilátásban gyönyörködtünk.

A városok egymás mellett hosszú sorban szegélyezik a nápolyi öblöt, melyek fölött a Vesuv kivételével havas (ártilisban) erdős gyümölcsös hegyek emelkednek félkoszoruban. Jobbról Posilippó, Bája és a Misenum fok, balról Pompei, Castella Mare a merészen szakgatott Sz. Angoló orommal: s az öböl végén a bájás Szorentóval. Szemben a tenger ezüst tükréből a három csücsű Capri borul az azur Grotto fölé, tovább a veszedelmes Epoméó vulkánnal Ischia szigete emelkedik.

A remek kirándulás utáni napon a finn rokon jött elém s egy hideg északitól alig várható lévével, ragyogó arccal kiáltott: „Oly boldog vagyok, a Vesuvról álmodtam!”

Én is gyakran álmodom ébren róla s boldog akkor volnék igazán, ha nem maradna jámbor óhajítás, mikor a bűncsú pillanatában így szóltam hozzá: Isten velünk, a viszontlátásig!

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Püspök úr ő méltósága**, mint már jeleztük, folyó hó 13-án a reggeli vonattal Kolozsvárra utazott. Ez alkalommal Kocsárd és A. Gyéres állomások közötti vonalszakaszon egyik III. oszt. kocsi kályhájától — ő méltósága kocsija mellett — kocsiszakasza is tüzet fogott s már az ablakon keresztül csapkodott a láng, midőn végre sikerült a vonatot megállítani és a tüzet eloltani. A kigyuladt kocsiiban hat útas volt, kiknek az ijedségen kívül egyéb bajok nem történt. A veszély annál nagyobb volt, mert vészfék nem volt a kocsiiban alkalmazva s a vonat igen hosszú volt. A kocsit A. Gyéresen lekapcsolták s még rendes időre beérkeztek Kolozsvárra. — Ő méltósága az nap délután előnközt a Státus igazgató tanácsának havi ülésén s azután több egyházi ügy elintézése végett az egész hetet Kolozsvárt töltötte. Ő méltósága jövő héten tér vissza székelyére

— **Uj miniszter.** Josipovic helyére király ő felsége horvát miniszterré szentkatolnai Cseh Ervint, a szerémi főispánt nevezte ki. A miniszter, mint előneve is mutatja, székelyszármazású. A szentkatolnai Cseh-család egyik ága ugyanis a múlt század elején kiszármazott Szlavoniába s ebből született a miniszter is. A miniszter rokonságban van a Majláth-családdal, menyiben Cseh Adél, az új miniszter nagynénje, neje volt Prandan Gusztáv bárónak s így édes anyja özv. Majláth Györgyné ő Exciájának.

— **Möller Ede praelátus aranymiséje.** A brassói hitközség folyó hó 20-án ünnepli Möller Ede pápai praelátus papságának 50 éves, brassói plébánosi működésének 40 éves évfordulóját. Hosszu idő, nagyon szép mult, de még szebb a szeretet azon nyilvánulása, ama tündetésesztűt ünnepebb, a melylyel a brassói hitközség azt megülni készült, Brassó nagyon nehéz pozíció és csak egyeseknek adatott má ritka pastorális prudencia, a melylyel Möller azt betöltötte

E vallási és nemzetiségi konglomeratumban Möller a katolikus és a magyar névnek tiszteletet szerzett. Azért ez ünnepebb nem csak a brassóiaknak, de mindnyájunknak az ünnepe. Möller kitüntetést nem keresett, de felkeresték őt azzal, úgy az egyház feje a pápa, az apost. király, a főpásztor részéről. Most hívei akarnak ünnepebbni. Fölségesnek tartjuk róla többet írni, hanem e helyett adjuk a hitközség programját, a mint következik: *A brassói róm. kath. egyházközség* Möller Ede pápai praelátus, főesperes, apátplebános úr ő méltósága áldozásának 50 éves, plébánosi működésének 40 éves évfordulóját folyó évi december hó 20-án megünnepebbni óhajítja. Alkalmat kívánunk adni mindazoknak, a kik a tisztelet, hála és elismerés adóját óhajtják leróni az érdemekben megöszült, köztiszteletben álló pap iránt, hogy ezt az általunk rendezett ünnepebbség keretében megtehessek. Szíves tudomásvétel végett közöljünk az e célból általunk megállapított keret előrajzát. A róm. kath. egyházközség választmánya.

Előrajz: Az ünnepebbt megelőző napon hétfőn december hó 19-én: 1. Délután 3 órakor a róm. kat. főelemi iskola tanítványai tisztelegnek ő méltóságánál. 2. Délután 4 órakor a róm. kath. árvaházalapító nőegylet üdvözlő testületileg ő méltóságát, átadja emlékül egy diszes áldozó kelyhet. 3. Este 7 órakor a róm. kath. gymn. ifjúsága szerenádot ad ő méltóságának. Kedden december 20-án: 1. Reggel kilenc órakor az egyházközség választmánya átadja ő méltóságának a plébániai templomban e célra készült emléktárat és a papság az általa adományozott baptiszeriumot (keresztelő kút.) 2. Az átadás után ünnepebbes Istentisztelet. 3. Félfizenkettőkor üdvözlő küldöttegek és testületek tisztelgése ő méltóságánál. 4. Délután 1 órakor az Orient-szálloda nagyszobájában disztrakció.

— **Az 1898. évi. XIV. számú püspöki körlevél,** melyet Majláth Gusztáv Károly gr. erdélyi püspök a múlt napokban öcsátott szét, első részében tartalmazza XIII. Leó pápa konstitúcióját a Rózsafüzér társulatának szabályairól, jogairól és kiváltságairól. A második részben a püspök, az adventi szent időnek megfelelőleg, lángoló buzgalomtól atbarott szívvel fordul papságához; buzdítja szeretettel papjait, hogy a bűnbánat szentségével mind maguk éljenek, mind a híveket abban szorgalmasan részesítsék, jó példaadásban buzgólkodjanak, a szent olvasó imádkozását és az oltári szentség imáadását szóval és tettel sürgessék. Különösen megiszivleendő az ítelemnek az a része, mely az érvényes és istenes gyónás akadályairól szól. A lelki élet legkiválóbb mestereinek, az egyházatyák, erkölestanítók és hitudósoknak utmutatása mellett 1—25 pontban foglalja össze ama főbb veszedelmeket, melyek a gyónás érvényességét kétségessé teszik, esetleg megsemmisítik. Igazán ha valahol, itt kell a legnagyobb gonddal eljárnnak, ne medicina peior sit morbo. Azért nem ajánlatjuk eléggé püspök urunk emez alkalom- és szükség szerű utmutatását. Legyen az kezetekben szüntelen kedves paptársak, versate diu, versate noctuque:

— **Kántortanítói kinevezések.** Bakó Elek alvinci kántortanító Maros-Portusra helyeztetett át, Kristó Károly csik-szent-tamási kántortanító véglegesítettett.

— **Tridnum.** Az örök imáadásról nevezett és a szegény templomok segélyezésére egyesült brüsszeli főtanácsnak át-

irata értelmében az erdélyi egyházmegyében alakult oltáregyesületek is (kézdivásárhelyi, brassói, nagyszabeni, petrozsenyi, verespataki, csikseredai és gyulafehérvári) háromnapis szentségimádást tartanak e hónap tolyamán. Püspök úr őméltósága a helyi igazgatókat a pápai áldás kiosztására is felbatalmazta. Gyulafehérvárt a háromnapis szentségimádás folyó 21., 22. és 23. napján fog megtartati.

— **Konverziók.** Piskitelapen október hó 22-én özvegy Fejér Simon Jánosné született Veszprémi Róza, Sándor és Irén kiskorú gyermekeivel és december 3-án özvegy Petráska Józsefné született Dávid Mária, Irén kiskorú gyermekével a kath. egyház kebelébe visszatértek; Müller Ilona Mária pedig a kereszttség szentségét felvévén, az egyház kebelébe lépett.

— **Még egyszer „Per a szabadkőművességért.”** Felkérteünk a következő sorok közzétételére: Buzás Mihály az „Antiszabadkőműves” c. lap után Györffy szabadkőművesnek mondotta ugyan, de Györffy nem ezen címen adított pert ellene, hanem azért, hogy Buzás róla a szabadkőművességből kifolyólag, állítólag becsületébe vágó, sértő nyilatkozatokat tett volna, megrálgalmazta volna. E vád nem nyert beigazolást.

— **Járt-e Szent Kalazancius hazánkban?** A piaristák között azon vélemény van elterjedve, hogy Szent Alapítójuk Podolinban is megfordult. Ezzel szemben a „Kalazantinum” utolsó száma ezeket írja: Kalazancius életírói e látogatásról nem tudnak semmit. Terjedelmes levelezése legnagyobb részben egybe van gyűjtve s e levelek, a melyek oly igen becses felvilágosításokat nyújtanak a Kalazanciust érdeklő összes kérdésekre, erről az ügyről nem világosítanak fel. Pedig ő ha uton volt is, folytonosan levelezett rendtársaival. Egyébként is szinte lebetetlennek kell mondanunk ilyesféle látogatást; a podolini házat 1642-ben alapították, ez időben már elkezdődött Rómában a gonoszság áskálódása rendünk ellen. 1642—1648 ig, Kalazancius halála évéig, súlyos válságokon ment keresztül a rend, úgy látszott, hogy végkép elpusztul; Szent Alapítónkat részint a rendi válság, részint a személye ellen irányuló üldözések nem engedték Rómából. Sőt ez időben (1645-ben) még a 86—92 éves aggastyánú ily hosszú, fárasztó utra szánta volna magát. A mint eltávozott Spanyolországból, többé nem ment túl Itália határain: legnagyobb utazása tudtommal a nápolyi volt. Legutoljára hagytam a legfontosabb bizonyítékot, a podolini ház „historia domusát”; ez mig bőven elmond mindent a mi a podolini ház megalapítására vonatkozik, sőt idézi Kalazanciusnak egy-két levelét is, a látogatásról egy szót sem foglal magában. Pedig bizonynyal részletesen értesítene erről, mikor sokkal jelentéktlenebb ügyeket is bőven tárgyal. Ezek után, habár oly kegyeletes hagyományt kell is szétosztatnunk, határozottan kimondhatjuk, hogy *Szent Alapítónk nem járt hazánkban*.

— **Római hírek.** Vasárnap fejezték be Rómában azt az ünnepkört, melyet a halottak napja 9. százados évfordulója alkalmával a rómaiak rendeztek. Az utolsó körmenet

ten Róma 30 egylete, a pápai fi- és leánynöveldék, a papság és vele Róma lakóinak legtöbbször vett részt. Az impozáns menetet egy csapat katoná nyitá meg; ezek után jöttek az egyletek, iskolák. Vagy 600 fáklyát lehetett számlálni. A római papság után a bencésrend különböző elágazásainak apátjai következtek púvialában. Baldachinifer Róma legelőkelőbb családjaik 6 tagja volt. A körmenet után Cretoni biboros adá az oltáriszentséggel az áldást. Hasonló fényfelültek meg a rómaiak az „Imaculata Conceptio” ünnepeit is. E nap egyike Róma legkedvesebb és legnagyobb ünnepeinek. Még böjtölnek is vigiliáján. Az ünnep előtt az összes nyilvános és magántemplomokban kitett Oltáriszentség előtt novennát kell tartani, melyhez a Sz. Atya a legmesszebb menő bücsű engedélyezéseket köti. Az ünnep estéjén az „Al Gesu” temploma pazar fényben izzik; megjelentek gyertyával kezükben Róma legelőkelőbb családjai; az összes barangok zúgása mellett egy biboros adja az áldást. Künn pedig a város legtöbb épülete fényesen van kivilágítva. Az utcasarkokon a Madonna-képeket virág füzérek díszítik, láng koszorúk övezik; az üzletekben pedig a Mária-kép előtt mintha a rendesnél vigabban lobogna a méceses lángja. Még az istentelen kormány is felvette e napot a hivatalosan elismert ünnepnapok közé és mégis — ez egyszer ez ünnepen a parlament nyilvános ülést tartott, mintba mi sem történnék oda künn, mintha törvény nem is léteznék. Felzúdultak ez ellen a rómaiak. Még a szabadkőműves-zsidó lapok is de nem mintha a kath. ünnep megsértése bántotta volna őket. Halljuk csak, mit ír az „Italia Reale”; igen szépen jellemzi ez a „királyi” Italia gondolkodás módját. Ma dec. 8-án — mondja a lap — a képviselőház ülést tart és ezzel megsérti a hazafias, nemzeti naptár egy nagy *szentjének* emléket, Agesilas Milano *vértanúságának* 42 esztendő évfordulóját. „Ki volt ez a szent, vértanú? Az, a ki II. Ferdinándot Sicilia királyát akarta gyilkokkal láb alól eltenni, mivel az az „Italia Unita” eszméje keresztülvitelének útját állta! Szegények, csak emeljenek király- és atyagyilkosoknak emléket, csak bízzék Piemont urra ilyen „királyi” Itáliában, biztosan áll majd trónja!

— **Szász bolondgomba.** Egy brassói könyvkereskedő címére a napokban egy németországi könyvkereskedőtől mintegy 100 példány ily című füzet érkezett: Aus Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft der Siebenbürger Sachsen. Ezen füzeteket a brassói fővárhivatali igazgató tartalmuk miatt lefoglalta, a belügyminiszter pedig, a kihez az ügy fölterjesztett, a forgalomból kiiltotta. A füzetet, a mely a többek közt a magyarokat többszörös erőszakoskodással vádolta, Rhomedor müncheni iskolatanácsos írta, ki a Honterus-ünnep alkalmával több napot töltött Brassóban.

— **Kérelem.** Azon társulati tagokat, a kik 1 frt. illetékeket 1898-ra még be nem fizették, tisztelettel fölkérem, hogy a tagsági díjat e hó végeig, vagy legkésőbb jövő január hó 8-ikáig hozzám beküldve sziveskedjenek. Gyulafehérvárt, 1898. dec. 15. Steuiczer Ede, az Eucharistia társ. igazgatója.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: **Kóródy Péter dr.**
Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Péter János dr., Wagner Sándor, Zlamál Ágoston.**

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lye. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.